

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Holm
 Härad: Norrvidinge härad Adress: Hässleholm
 Socken: Söraby socken Berättat av: Edith Örsta
 Uppteckningsår: 1935 Född år 1901 i Tingsryd?

Uppteckningen rör Ustegille i Söraby (kantors-
 hofstället) . . . . . sid. 1-7.
 (samt upptäkningsarbetet!)

4652

Nedanstående är berättat av fru
E. Örsta som minne från Ystegillen, de två sista
i Söraby socken (inträffat ungefär 1920-25), som
hölls hos kantoren i församlingen, Gustav
Örsta.

Vessa ystegillen hos kantoren höllas enligt
den gamla seden att kantoren och präst-
ten H. a. skulle ha ost i sina mat-
ra förmåner från församlingen. Dessa
ystegillen upphörde tack vare de dåli-
ga tiderna.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Ystegille i Söraby (kantorsbostället).

2

Först hade man en veckas förberedelser. En massa kakor skulle bakas. Det skulle bjudas bulle, skiva och 4 sorters småkakor. Allt skulle vara stort tilltaget och extra rejält.

Man skickade så bud några dagar innan ystningen skulle vara till alla, d. v. s. Det gällde 40-50 stycken, all "kantorsmorar" ("klockarns") skulle ha ystegille. De som då hade skulle ta med sig ystkorvar och diverse kär. Även naturligt hemmagjord löpe hade de med sig. Tidpunkten kan variera, men myötken är fet och bra i augusti, när "korna går på groe", d. v. s. då andra återväkten är kommen fram.

Så börjar de ystande komma till ystegillet. Klockan 6-1/2 börja de, den ena skjutsen

- 3 - 4652

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

efter den andra eller också berättades. Alla skulle de tas emot och nizas för och tackas för mjölken (som ej betalades). Man kunde få mycket olika mjölmängd från olika håll, från 5 lit. till 100 lit. (Wartorps herrg.). Detta anländande pågick till omkring kl. 10.

Alla fick då kaffe och kakor.

Sedan säger de flesta adjö, "klockaremorarna" nizer och tackar. Blott 5-6 stycken stannar på morans anmärning. Det var främst de två "kirkvårdamorna" samt f.d. kirkv. mororna.

Dessa började så värma mjölken till omkr. 40°C och sedan den rörts om löpsättes den och blandas väl. Sedan skulle den stå en timmas tid. Sedan bröt man ostmassan, "ostannus", med händerna och

i symmetri armarna. Vasselns rörs då ur och massan sjunker till botten och blir fastare

Sedan tog man fram sina ystkorvar, både flätade och av trä. Massan är nu i små, små bitar. Det måste plockas mycket i den så att den blir riktigt söndermalad, inga klumpar får finnas. Det öses upp med händerna, inga särskilda redskap finnas!

Massan ligger nu i baljor; ovanpå dem läggs ett par kättyrar, på vilka ystkorvarna ställas. Man lägger en handduls i botten av korgen. Dylig fick man sedan en tid morgon och kväll byta och vända ostarna. Det måste vara nya, rena, torra handdulpar, de suga upp vasselns. Då massan läggs i korgarna trycker man

samtidigt litet, så att varsla avrimor ge-
nom hålen i korgbotten. Därmed är själva
ytningen slut. Det har varit utskänkan-
de arbete, det syns på svettningen på
gummorna. Gummorna tycker det de be-
svärat mycket så de göra ren kärleu
och greja en del. (Kaffehurran är också
på då och då under ytningen.

Sedan skulle de allihopa in i
salen och "sitta fina". De berömmar skräp-
per och allt är så bra — i väntan på
middan. Denna bestod av ett rejält smör-
gäsbord, soppa med pastej, stek och påror,
vasselgröt (som de själva kokat) samt ost-
kaka efteråt. Och så kaffe på maten,
med ungefär 10 sorters kakor. Sen kom deras
parlar och hämtade dem. Dessa fick då kaffe

och "gölp". De pratade historier och annat ett par timmar. Antligen bortåt 12-tiden reste de hem.

Ett dylikt ystegille gav 35-40 ostar, en del vägande upps till 7 kg., de minsta var på 1 1/2 kg.

Ett dylikt ystegille var en stor och påkostade tillställning, det gällde att ha med alla, som skulle komma. Om man glömdes någon vid inbjudningen blev denna mycket stött och undrade om nyötker ej var bra m. m. dyli.

Under tiden som man åt pratade man. Och många lustiga händelser kunde inträffa. Sålunda var en av gummornas händ för att ropa ofta. Hennes gramma stötte henne

-7-
4652

Ä i sidan varvid hon sa: "Ursäkta jag repp-
te"! -

Den oumfångsrikaste av matronorna blev
gärna föremål för skämt. I synnerhet från
bleu magraste av gummorna. Därför hän-
de det till den magra sa: "Vi gobbe träf-
fede jag en gång, o han sa te mig till Dej
tappar man inte bort i Sängkallmen"! -

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7